

Тема: Загальні принципи класифікації дистанції.

Основою туризму є спортивні походи. Безпека і технічно-тактичний рівень їх проведення значною мірою залежать від передпохідної підготовки, в якій неабияку роль відіграють змагання. Вони забезпечують перевірку і підвищують технічну і тактичну підготовленість туристів, на них проводиться випробування нових видів спорядження, проходить великий обмін досвідом. Насамперед, змагання та зльоти – найкраща форма пропаганди туризму.

Змагання пішохідних туристів передбачують командне проходження дистанції та подолання природних і штучних перешкод, велика частина яких зустрічаються в походах, а також виконання спеціальних завдань.

В залежності від складності дистанції, змагання розподіляються на 4 класи (від I до IV). Складність дистанції, в свою чергу, визначається технічною складністю окремих етапів, які значною мірою відповідають перешкодам у походах. Етапи, які належать до дистанції IV класу, характерні для походів V категорії складності, III класу – для походів IV категорії складності.

Змагання проводяться:

- ⇒ на дистанції "Смуга перешкод"
- ⇒ на дистанції "Крос-похід"
- ⇒ на дистанції "Рятувальні роботи"
- ⇒ у вигляді "спеціальних завдань"

- ✓ "Смуга перешкод" – коротка, динамічна дистанція, насичена технічними етапами, встановленими природними і штучними перешкодами. Вона може передбачати виконання спеціальних завдань.
- ✓ "Крос-похід" – довга дистанція, що імітує похідні умови. Вона передбачає орієнтування за картосхемою під час руху маршрутом, подолання природних перешкод, технічних етапів і виконання спеціальних завдань. Рекомендується включення швидкісних етапів. Параметри дистанції наведено у таблиці №.
- ✓ "Рятувальні роботи" – передбачають надання першої долікарняної допомоги "умовно потерпілому" і виготовлення засобу для транспортування потерпілого з послідовним транспортуванням його силами команди за маршрутом, складеним із технічних етапів. Умовна травма (захворювання) і перелік технічних етапів встановлюється Положенням або Умовами проведення змагань. Для того, щоб "Рятувальні роботи" були окремою дистанцією, вони повинні включати таку кількість технічних етапів із транспортуванням потерпілого:
 - для змагань III класу – не менше 3-х;
 - для змагань IV класу – не менше 5-ти.

В цьому випадку "умовний потерпілий" не є членом команди.

- ✓ "Спеціальні завдання" – передбачають виконання завдань, пов'язаних із туризмом, або подолання одного чи декількох технічних етапів.

Клас дистанції, крім її протяжності та кількості технічних етапів, визначається ще й складністю природних перешкод (характером рельєфу і рослинності, швидкістю течії, шириною і глибиною річки тощо), а також обов'язковими технічними прийомами, а для "Рятувальних робіт" ще й важкістю травми чи захворювання.

Таблиця 5

Клас дистанції	Кількість етапів	Протяжність дистанції, км		Кількість етапів із самонаведенням	Кількість швидкісних етапів на дистанції "Крос-похід"	Бальна оцінка дистанції	
		Смуга перешкод	Крос-похід			Загальна сума балів	Мінімальна сума балів локальних перешкод ЛПП (етапів 1-18)
IV	до 16	до 1,5	до 12,0	не менше 9	до 3	111-180	90
III	до 12	до 1,5	до 10,0	не менш 5	до 3	71-110	50
II	до 9	до 1,0	до 8,0	до 4	до 2	46-70	30
I	5-6	до 1,0	до 6,0	до 1	1	20-45	15

Бальна оцінка дистанції складається з суми бальних оцінок кожного етапу та балів за сумарний перепад висот на дистанції.

Технічний і тактичний рівень підготовки команд різним навіть на одних змаганнях. З метою одержання точного уявлення про ступінь засвоєння командами технічних і тактичних прийомів, необхідно розподілити команди на групи. Практикою відпрацьовано різні форми проведення туристських змагань. Для їх викладення скористаємося класифікацією, запропонованою судьєю з горного туризму В.Г.Коганом.

Спільна форма - всі команди змагаються на одній дистанції, на одному маршруті. Ця форма застосовується на масових змаганнях або на змаганнях сильних, близьких за рівнем підготовки команд. Це найпростіша форма, що потребує підготовки одного маршруту на дистанції, відносно малого часу, спорядження і кількості суддів для організації змагань.

Двохстадійна форма – найбільш чітка, але ж рідко застосовується і потребує зайвого дня змагань. На першій дистанції визначаються найсильніші, і вони змагаються у фіналі на більш складнішій дистанції. Це нібито відбіркові та фінальні змагання. Така форма є досить вдалою для проведення змагань міського масштабу, які можна проводити у вихідні дні впродовж двох тижнів.

Спільно-відбіркова форма – найбільш часто зустрічається і є доцільною. Під час використання цієї форми команди розпочинають рух по одним маршрутом, а потім проміжний контрольний час або зрив на етапі розподіляє їх на групи А та Б. Після цього команди починають рух кожна за своїм маршрутом. До недоліків цієї форми відбору треба віднести збільшення кількості етапів (маршрути А і Б), а також збільшення числа судій і спорядження.

Роздільна форма – команди заздалегідь, до початку проходження певної дистанції, розподіляються на групи. Наприклад, за результатами першого дня ("Смуга перешкод") формуються групи для наступного дня ("Крос-похід"). Ця форма більш проста, але ж не дає виграшу в кількості суддів і спорядження на дистанції.

Змагання з туристської техніки включають такі завдання:

Технічні етапи:

1. Навісна переправа через річку.
2. Навісна переправа через яр (скельна).
3. Крутопохила переправа.
4. Підйом скельною ділянкою або схилом.
5. Траверс скельної ділянки або схилу.
6. Траверс схилу з альпенштоком.
7. Спуск за допомогою вертикальних поручнів.
8. Спуск схилом (у т.ч. спортивним способом).
9. Переправа через річку за допомогою колоди.
10. Переправа через яр за допомогою колоди.
11. Переправа через річку вбхід із використанням поручнів.
12. Переправа через річку вбхід.
13. Переправа за допомогою мотузки з поручнями.
14. Переправа на плавзасобах.
15. Транспортування "потерпілого".
16. Подолання канави, струмка, рову, скельного прижиму з використанням підвішеної мотузки (маятника).
17. Рух по жердинах.
18. Рух по купинах.
19. Орієнтування.

Спеціальні завдання:

1. В'язання вузлів.
2. Надання долікарської допомоги.
3. Залік із топографії та геодезії.
4. Визначення відстані або висоти.
5. Встановлення намету.
6. Розпалювання багаття.
7. Укладання рюкзака.
8. Виготовлення спорядження.

Положенням або умовами проведення змагань може бути запроваджена логічна комбінація етапів, а також інші етапи або спеціальні завдання.

Дистанцію змагань прокладають на місцевості, відкритій для глядачів, або так, щоб хоча б більша її частина з найскладнішими перешкодами проглядалася з однієї точки. Довжина дистанції звичайно складає 600 -1200 м. Подовжувати її не слід, бо це значно збільшує тривалість змагань.

Щоб змагання як видовище були цікавіші, прокладають два паралельні шляхи руху, які однакові за довжиною й складністю.